

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K —, na naročbe brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira. Naročniki na redniško izdajo „Edinosti“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. Telefon št. 1157.

BRZOJAVNE VESTI.

Ogrska poslanska zbornica.

BUDIMPEŠTA 29. Zbornica je nadaljevala debato o pooblastilnem zakonu. Posl. Vrbanić je v hrvatskem jeziku izjavil, da se označa podlogo kakor orožje vlade proti Hrvatim. Mnogo bolje bi bilo, da bi se, mesto uporabljati tako orožje, izpolnilo zakonite želje Hrvatov. Protestiral je proti temu, da se označa Hrvate kakor sovražnike Ogrske, in tudi proti trditvi, češ da so zlorabljali pravice, podeljene jim od Ogrske. Hrvati ne zahtevajo od Ogrske nikake milosti, ampak le, da se jim prizna njihove pravice. Govornik je izjavil, da se ni Hrvat, ki so priznan političen narod, pozvalo k nagodbem pogajanjem. — Kar se tiče bančnega vprašanja, je avstro-ogrška banka umevala dosej svojo nalogo na hvalevreden način. Hrvatje menijo, da jim bo samostojna banka bolj škodovala nego koristila. Kar se tiče skupnega dolga, se je 8 in pol odstotkov prevajalo na Hrvatsko, ne da bi bili Hrvatje zato prejeli kaj drugega, kakor nagodbo na papirju, ki se jo vedno krši, in mesto nemškega, ogrskega gospodarstva. Iz vseh teh razlogov ne morejo Hrvatje glasovati za nagodbo.

Posl. Hock je izrazil svoje pomisleke proti obliki predloge, ker se boji, da bi utegnile ustavne skupine to postopanje zlorabiti. Opisal je postanek hrvatskega vprašanja in spletkarenje Hrvatov, ki stremijo za ustanovitvijo velike jugoslovanske države. Opozoril je Hrvate na to, da bi oni izgubili, ako bi se v resnici ustanovila taka jugoslovanska država, kajti središče take države ne bi bil Zagreb, ampak Beograd, oziroma v najboljem slučaju Sarajevo. Izjavil je končno, da vsprejme predlogo z ozirom na sedanjo politično stisko.

Nagodbni odsek.

DUNAJ 29. Nagodbni odsek je rešil člen 25 in izvršilni zakon nagodbe, s čemer je bil ves nagodbni aparat nespremenjen vsprejet. Na različna vprašanja je ministrski predsednik izjavil, da ni med obema vladama nikakega dogovora za slučaj, ako ne stopi nagodba s 1. januarjem v veljavo. V tem slučaju bi seveda stali pred popolno praznino z vsemi njenimi posledicami. Obe vladi sta bili edini v tem, da zamore nastati v obojestranskih gospodarskih razmerah popoln mir in red le tedaj, ako bo nagodba rešena na popoln in ustaven način. Ministrski predsednik je ponovil, da bo nagodba na Ogrskem popolnoma pravomočna, ko zgubi ogrski pooblastilni zakon veljavo in bodo uveljavljene nagodbene določbe. Razum konstrukcij in koncesij, ki so v predloženih operativah, se ni Ogrski dalo nikakih drugih državnopravnih koncesij. Na to je bila seja zaključena.

Poslanec Grafenauer.

DUNAJ 29. Nujni predlog maloruskega posl. Hlibowickge glede reformne uprave je podpisal tudi koroški poslanec Grafenauer, ki je član „Slovenskega kluba“. Čuje se, da je prišlo med njim in klubovo večino radi tega do hudega spora.

Za odprave pokojnine ministrov.

DUNAJ 29. Socijalno-demokratski poslanci nameravajo v kratkem vložiti predlog, naj se odpravijo pokojnine ministrov.

PODLISTEK

Naskok na mlin.

Povest iz nemško-francoske vojne.

Emile Zola.

Prusi so v resnici poizkušali priti čez Morelo, a komaj se je upal kateri izza okrilja topolov in vrb, ga je podrla Dominikova točna krogla.

Stotnik je sledil z občudovanjem tej igri; čestital je mladeniču na njegovem mojstrstvu v streljanju in rekel, da bi bil vesel, ako bi imel veliko takih strelcev.

A Dominik ga je komaj slišal, streljal je naprej in naprej; krogla ga je zadela v ramo, druga v roko, ni se zmenil, basal je in streljal venomer, brez duška.

Blazine, s katerimi so bili zamašili okna, so visele v cunjah in krogle so padale nevzdržno noter. Še dva vojaka sta bila ubita, hiša sama je bila omajana v svojih temeljih, ena sama salva je bila mogla porušiti, pozicija ni bila več zdržljiva in vendar je opominjal

Podržavljenje železnic.

DUNAJ 29. Ministerstvo za železnice pozvalo je uprave avstro-ogrške državne železnice, južno-severne nemške zveze in češke severne železnice, da označijo imena delegatov za pogajanja o eventualnem podržavljenju društvenih železniških prog. Ti delegati se bodo morali sporazumeti z ministerstvom za železnice, kedaj bi se imelo pričeti s pogajanjem.

C. in kr. vojna mornarica.

DUNAJ 29. Glasom brzogajnega poročila je vojna ladija „Leopard“ dospela v Amoy, kjer ostane 14 dni. Na krovu vse zdravo.

Pruska poslanska zbornica.

BEROLIN 29. — Poslanska zbornica je izvolila zopet dosedanje predsedstvo, ter je pričela potem prvo čitanje o poljski predlogi. Posl. Jazdzewski je izjavil, da je predloga vlade proti ustavi, a zahteva 300 milijonov v svrhu, da se odine Poljake, izlasti pa, da se uvedejo nameravane razlastilne določbe. Z razlastilnim postopanjem bi se na nečuvnen način kršilo državljanske pravice.

Poljaki ne zahtevajo nikakih milosti, nikakih posebnih pravic, marveč enakost pred zakonom. — Minister Armin in baron Zedlitz (konservativci) sta zagovarjala vladno predlogo. Dr. Porsch (centrum) je izjavil, da ni to nikak zakon miru, ampak vojne. To bo le pomoglo v ojačanje Poljakov. Centrum mora v interesu domovine in miru tako predlogo odkloniti. Posl. Friedberg (narodni liberalci) se je izjavil za predlogo.

Maroko.

ALŽIR 29. Pri Bab el Hasanu je bilo ubitih 11 strelcev. Marokancev je bilo 6000. Včeraj zjutraj se je videlo, kje se sovražnik zbira z namenom, da prodira dalje.

V Nemoursu širijo se glasovi, ki jih je pa treba vsprejeti z rezervo, da je nekoliko tisoč Marokancev zbiranih pet kilometrov daleč od mesta.

Iz Blidaha so oddala nova ojačenja, a na zahtevo poljskega posadke v Ojanu je vni minister odredil, da se iz raznih divizij odpotujejo nova ojačenja.

PARIZ 29. Iz Alžirja poročajo: V Oran je došlo na parniku „Emir“ 72 oseb, ki so zapustile Nemours iz strahu pred napadi Marokancev. Za danes je pričakoveti zopet hudega boja z Beni Saseni, ki dobivajo zelo močna ojačenja. Pri reki Muluja je baje več tujih parnikov izkrcalo orožje za Beni Sasene, ne da bi bile redne marokanske čete to na kak način preprečile.

Z občnega zbora pol. društva „Edinost“.

Poročilo tajnika.

(Zvršetak.)

Trstu z okolico je v volilni preosnovi odkazano pet poslancev, tako, da je tržaško ozemlje razdeljeno na pet volilnih okrajev, od katerih se jeden skoraj da pokrivati z našo okolico. Tej-le je torej, dokler ostane tako slovenska in zavedna kakor je dandanašnji, zagotovljen slovenski poslanec, nezavisen glasnik in zastopnik njenih, ne tujih interesov.

Ko je bil določen za volitve dan 14. maja t. l., so bile volilne priprave v našem

stotnik: „Držite se še — držite se, samo še pol ure!“

Obdržal je bil svojemu predstojniku, da bo zadrževal sovražnika do večera, in ne bi se bil pred določeno uro umaknil niti za ped. Čeprav je štel že minute, vendar ni izgubil svoje mirnosti in se je vzpodbudljivo nasmehnil Francici. Ko je zopet pal vojak, je pobral puško in tudi streljal.

Na onem bregu Morelo so se kazali zdaj Prusi trumoma in ni bilo nobenega dvoma več, da prekoračijo reko vsak čas. V dvorani je bila samo še četvorica vajakov, a stotnik ni hotel pustiti svoje postojanke in vztrajati.

Tedaj je pritekel narednik in javil, da se prikazujejo Prusi na cesti: „Morali so najti most in nam pridejo za hrbet.“

Stotnik je izvelkel uro: „Samo pet minut še,“ je dejal, „pred petimi minutami ne morejo biti tu.“

Slednjič, točno ob šestih, je privolil, da se umaknejo.

Vojaki so zapustili mlin skoz skrita vratica zašaj, ki so vodila v ozko ulico; po nekem jarku so šli neopaženo in dosegli so valski gozd.

Predno je odšel stotnik, se je poslovil jako vljudno od očeta Kosa in prosil oprostje-

taboru že v polnem teku. Na odborov poziv so se bili sestavili v posrednih predelih posebni volilni odbori, ki so vzeli vse podrobno delo v roke. Naš odbor se je z odborom političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri zložil v centralen volilen odbor za sporazumno postopanje. Izdala se je knjižica „Zavedni volilec“ v pouk našim volilecem, vršila so se posvetovanja, na katerih so se sestajali odborniki in zaupniki, prirejali so se premnogi shodi, najprej tekom reklamacijskega postopanja, za katero so se dajala potrebna navodila, potem pa, v zadnjih tednih, v agitacijske svrhe, v vseh krajih naše okolice, na bolj važnih ali bolj izloženih točkah tudi večkrat.

Shod zaupnih mož, sklican iz srede naših zavednih okoličanskih volilcev, je postavil kakor kandidata za okolico gospoda dra. Otokarja Rybafa. V imenu tega priljubljenega, zaslužnega voditelja se je potem z vso vneto vršila volilna agitacija po okoličanskem volilnem okraju.

Toda, tudi v mestu so sklenili Slovenci podati se pod lastno zastavo v volilni boj. Te ideje se je bil odbor oklenil takoj s pričetka, a med našimi volilci je našla jednoglasno, navdušeno pritrdjevanje. Kakor kandidati za štiri mestne okraje so bili postavljeni gospodje dr. Gustav Gregorin, urednik prof. Mandić, dr. Otokar Rybaf in dr. Edvard Slavik, na katerih imena so se lahko zložili vsi volilci, v hvaležnem pripoznavanju njihovih zaslug in njihove poštovitosti.

Prišel je dan 14. maja, dan zmage, dan sijajnega zadoščenja za našo zlato okolico, in dan posebnega zadovoljstva tudi za naše mestne volilce. Zasel bi izven okvirja tega poročila, ako bi vam hotel klicati v spomin, na kak način se je izrazil oni dan triumf slovenske misli na Tržaškem. Bodi mi dovoljeno navesti tu še enkrat številke, ki govorijo bolj jasno nego besede: V okolici je od skupno 6713 glasov bilo 694 italijanskih, 1469 socijalistiških in 4496 slovenskih. Od skupno 28.156 glasov, oddanih v vseh petih tržaških volilnih okrajih na državnozbornih volitvah dne 14. maja t. l., je bilo 8166 za slovenske kandidate; lahko mislite, častiti zborovalci, za koliko bi se ta številka še povečala, ako ne bi bili marsikateri nezavedni Slovenci glasovali za kandidate jedne ali druge nasprotniške stranke.

Ožjih državnozbornih volitev v treh mestnih okrajih se Slovenci po nasvetu odbora niso udeležili, iz razlogov, ki so bili takrat objavljeni.

Prej nego preidem na drug predmet, naj omenim še, s kako zvestobo so stali ravno o priliki državnozbornih volitev na strani Slovencev tukajšnji Hrvatje, v prvi vrsti bratje Dalmatinci. Vsa čast, vse priznanje jim za to, da so tako vzorno izpolnili svojo dolžnost napram lastnemu narodu, prikočivši na pomoč rodnemu bratu v njega težavnem boju.

Mej tem, ko smo bili ob začetku priprav za državnozbornske volitve, se je gospoda, ki vlada v mestni hiši, drznila predložiti deželnemu zboru nekaj monstrum, namreč zakonsko predlogo za spačenje, — oni pravijo: reformo — mestnega statuta, s katero bi se bilo v imenu napredka in svobode oropalo našo okolico še tistega maloštevilnega zastopstva v mestem svetu in deželnem zboru, ki je ima dosedaj.

nja. Potem je dostavil: „Dajte jim opraviti, pridemo zopet.“

Dominik je bil ostal sam v sobi; videl in slišal ni ničesar; ni vedel, da so bili odšli francoski vojaki; streljal je venomer, da brani svojo nevesto.

Velik hrup je nastal zdajci, Prusi so bili udrti na dvorišče, in Dominik je streljal naprej in naprej. Oddal je ravno zadnji svoj strel, ko so ga obkolili sovražni vojaki, ga zgrabili, mu iztrgali puško, ki se je še kadila, in v nerazumljivih, barbarsko zvenetih glasovih govorili vanj; da, izgledalo je, da ga ubijejo. Francica je bila planila med-nje, vila roke in prosila usmiljenja.

Tu je prišel častnik, povelj so predenj jetnika, in, ko je bil izmenjal s svojimi vojaki par besed v nemškem jeziku, se je obrnil k Dominiku in rekel kratko, v gladki francoščini: „V dveh urah bode te ustreljeni.“

III.

Od nemškega generalnega štaba je bila izdana parola na armado, da ima ustreliti vsakega Francoza, ki bi ga dobila z orožjem v roki — čim ni spadal k regularni vojski; prostočetnikov se ni pripoznavalo.

S takim drakoničnim sredstvom, ki so ga uporabljali napram kmetom, ki so branili svoje ognjišče, so hoteli preprečiti Nemci

Odbor je takoj, čim se je ta zakonski načrt objavil, sklical shode, na katerih so Slovenci v okolici in v mestu z vsem ogorčenjem in z vso energijo protestovali proti zlobni nakani vladajoče stranke. — Vložila se je tudi primerna spomenka na namestništvo. — Ko pa je prišel zakonski načrt na dnevni red deželnega zbora, in ko se je takoj začetkom razprave pokazala volja večine, ne samo odkloniti prigovore in pomisleke naših zastopnikov, ampak naravnost preiti jih, kakor da sploh niso uveljavljeni, je peščica naših prešla v najostrejo obstrukcijo proti nasilju večine. Takrat, meseca februarja t. l., je prvičkrat odmevala slovenska beseda v dvorani deželnega zbora; naša javnost pa je z občudovanjem in s složnim, glasnim odobravanjem sledila junaškemu boju naših poslancev. Njih poštovitost — ker boj ob takem nerazmerju moči pomenja za manjšino le veliko zatajevanje in žrtvovanje lastne osebe — tej poštovitosti naših poslancev je zahvaliti, da zakonski načrt, proti kateremu so se v interesu svojih volilcev postavili po robu, ni bil vsprejet v pravilnem čitanju in glasovanju, tako, da že radi tega formalnega pomisleka ne sme zadobiti cesarske sankcije, ako je kaj pravice na svetu, in akoravno bi vlada ne hotela uvaževati stvarnih razlogov, ki smo jih uveljavili proti nameravani takozvani reformi mestnega statuta.

V političnih bojih, ki so se bili prve polovice tega leta, se je rodila krasna misel, ki je ob aktivnem sodelovanju odborov prišla sredi leta do krepkega, mnogo obetajočega vresničenja. Na ustanovnem običnem zboru dne 18. avgusta t. l. je bila vtemeljena „Narodna delavska organizacija“, ki ima slovenske delavce združevati v številno in močno skupino, organizovano po strokah, torej po raznih vrstah dela in poklicev, a na narodni podlagi, in tem potom voditi svoje člene do vspešnejšega uveljavljanja stanovskih interesov, ne da bi pri tem puščali v nemar svojih narodnih in kulturnih potreb. Na ta način je „Narodna delavska organizacija“ nov, mogočen člen v splošni, raznovrstni organizaciji slovenskega življa na Tržaškem. Odbor, spoznavši pomen tega novega faktorja za našo javno življenje, je tudi po dovršenem osnovanju organizacije ostal z njenim odborom v stikih in upa, da se sporazum med obema društvoma obrni tudi zanaprej.

Ni ga tajniškega poročila našega društva izza poslednjih let, katero bi se ne bilo dotaknilo šolskega vprašanja; meni ne preostaja, žal, drugega, nego konstatovati, da se to vprašanje ni približalo za korak svoji pravični rešitvi. Zgodovina tega vprašanja bi se dala očrtati z malo besedami: vstrajen boj na strani Slovencev; vstrajna, kakikrat odkrito brutalna, drugikrat perfidno zavita krivičnost na strani Italijanov, strah pred močnimi, zaničevanje slabotnih na strani — tistih, ki bi po svoji prisegi morali postopati narobe.

O tem vprašanju, v kolikor se mu obeta zelo, zelo nepopolna rešitev v državnem proračunu za l. 1908, mi ni govoriti na tem mestu, dokler niste, častiti zborovalci, slišali poročila svojega državnega poslanca, ki vam gotovo k tej točki, kakor sploh o vseh onih

splošno ljudsko vstajo, katere so se bali. —

Častnik, visok, suh, morda petdesetleten mož, je napravil z Dominikom kratko zaslišanje. Govoril je jako dobro francoski, bil pa drven, kakor znajo biti samo Prusi.

„Ali ste od tukaj?“ je vprašal.

„Ne, jaz sem Belgijec.“

„Zakaj ste prišli potem za orožje? Kaj vas briga vojna?“

Dominik ni odgovoril.

Zdaj je zapazil častnik Francico, ki je stala tam blede in nema in vsa v strahu poslušala; na njenem bleem čelu je delala mala rana rdečo liso.

Pogled nemškega častnika je potoval z dekleta na mladeniča in zopet nazaj, zdelo se je; da je uganil zvezo, a rekel je samo: „Vi priznate, da ste streljali?“

„Da, jaz sem streljal, kolikor sem le mogel,“ je odgovoril Dominik mirno.

Njegovo priznanje je bilo odveč, kajti njegova zunanost bi ga bila izdala že: bil je črn ves od smodnika, z znojem pokrit in s krvjo, ki mu je kapala iz roke in rame, ves poskropljen.

„Dobro,“ je odvrnil častnik; „v dveh urah bode te ustreljeni.“

(Dalje.)

Vprašanjih, ki se tičejo objednem njegovega parlamentarnega delokroga in delovanja našega odbora, poda vsa zaželjena, kompetentna pojasnila.

S to opombo lahko zaključim svoje skromno poročilo.

Kritični položaj v parlamentu.

Ves tisk komentira izjemno resni parlamentarni položaj. Nagodba ni nalezela na težkoče le na Ogrskem vsled hrvatske obstrukcije, tudi pri nas je zavozila na mrtev tir. Tam se je zatekla vlada k pooblastnemu zakonu, da utegne le na en ali drug način spraviti nagodbo na varno do konca tega leta; tukaj se vlada zateka k obliki nujnega predloga, da utegne nagodba priti sploh do drugega čitanja. S tem pa igra vlada v banque: ne more-li ona spraviti nagodbe na dnevni red potem nujnosti, potem je — kakor stvari sedaj stoje — izključena vsaka možnost, da bi se vršilo drugo čitanje nagodbe. Saj za tem nujnim predlogom stoji vrsta kar 37 nujnih predlogov, podpisanih tudi od členov Jugoslovanskega kluba. Za nujnost pa potrebuje vlada dvotretinsko večino, in je še veliko vprašanje, ali jo s silo in težavo zamore skupaj spraviti.

Poročila od včeraj so celo javljala senzacionalno vest, da so se agrarci, češki in nemški, izrazili proti nagodbi in da nočejo glasovati za nujnost. Če je to res, potem je nagodba pokopana in bi se nahajali v akutni parlamentarni in ministerski krizi. V tako težkem položaju švigajo seveda po zraku vsakovrstne kombinacije: demisijske ministere, razpuščanje zbornice, uporaba § 14.

Se drugi momenti so nadalje nastali, ki obtežujejo tem bolj parlamentarni položaj. V prvi vrsti zlovolja krščanskih socialstov radi dezavuiranja Luegera in njegovega govora proti Italiji se strani ministra za unanije stvari. Na drugi strani pa razkačenost nemških nacionalcov radi izraza simpatije večine zbornice za zatiranje pruske Poljake.

Dunajski oficijozni so jako potrti in gledajo pesimistično vstric zavozilani situaciji. Nas Jugoslovane pa puste ti parlamentarni dogodki popolnoma hladne. Naj si bo situacija taka ali taka, naš položaj ne more postati slabši, nego je današnji.

Slovanski dan v avstrijskem parlamentu v obrambo Poljakov v Prusiji.

Pruska vlada je potrosila že nešteti milijonov v svrhu germanizacije lastnih podanikov poljske narodnosti. Stotine in stotine milijonov so že potrosili za nakupovanje poljskih zemljišč, ki naj bi prešla v roke nemških kolonistov, s čimer naj bi se poljske pokrajine penemčile čim preje. V ta brutalni in nemoralni namen deluje že leta in leta ves pruski vladni aparat, podprt po nasilju do razbijanja razgretga šovinizma pangermanskega. Ali vse zastoj. Poljskih pokrajin ne le da niso pomembili, marveč se je ravno pod pritiskom te nemške krutosti narodni čut v Poljakih le utrljal, razširil in se poglobil.

Ali ta eklatantni neuspeh ni streznil in spametoval pruske vlade, ni je dovel do zavesti, kako so Nemci se svojim brutalnim in brezsrčnim postopanjem pokrili svoje ime z najhujšo sramoto pred vsem civiliziranim in čutom pravico in humanitete prešinjnim svetom! Ne — pruska vlada se ni streznila ne zaveda se sramote, s katero pokriva svoj lastni narod, marveč je prav po uzoru izprije-nega v zločinstvu okamenela lopova odločena ne le vstrajati v dosedanjih vnebovpijoči krivici, marveč hoče svoje nasilje po-jstriti s postopanjem, ki ni koncem koncev nič drugega, nego navadna tatvina — rop.

Pomislite le! Vlada hoče porabiti novih več sto milijonov, a ne v kupovanju poljskih zemljišč, ampak v prisilno ekspozicijo ali razlastitev poljskih posestev. Sedaj pa treba uvaževati da imajo ta zemljišča ceniti komi-sije, odvisne od vlade, ljudje, ki soglašajo popolno-ma z nameni vlade in ki hočejo podpirati vladno infernalno postopanje, in da torej ni dvomiti, da bodo za dotična zemljišča določali najnižje cene, za katere bo Poljak moral prodati državi svojo last! Vspricho vsega tega smemo pač reči, da imajo nakane vlade proti Poljakom na sebi vse znake zločinstva, tatvine, ro-pa! Kaj tacega ni danes niti v drža-vah, na katere ni še pal nijeden žarek človeške civilizacije. Tu pa vidimo, da narod, ki hoče veljati kakor kulturen par excellence, ki samega sebe nazivlja odelvolk, narod mislecev, divja kakor kakov narod roparjev, ki ne po-zna tistega pojma, ki je jeden neizogibnih temeljev, vsake pravne in redne države: po-ima z a s e b n e l a s t i i n j e z a š č i t e. Dobri genij človeške kulture zakrij si svoj obraz vspricho takega barbarstva! Nemški na-rod je brez srama stopil v vrsto z azijskim barbarstvom madjarkim, nad katerim se danes zgraža ves naobraženi in blago čuteči svet. S pravnega stališča so nakane pruske vlade jed-notaven rop, z etičnega stališča pa zasramo-vanje najsvetejših človeških idealov. Kako še le je vest o roparskih nakanah nemške vlade morala pretresti krvo sorodnike poljskih mu-čenikov! Vsakemu Slovanu se vspejaja duša v ogorčenju in boli ter kliče obupno na od-pomoč, na maščevanje. In iz tega srčnega ognja je šinil včeraj v avstrijskem parlamentu — s l o v a n s k i d a n, ki je pokazal, da kri ni voda, ki je manifestoval bratsko solidarnost vseh avstrijskih Slovanov z brati v Poznanju.

V predvčerajšnji seji že je poljski poslanc Glabinski zahteval od poklicanih faktor-

jev, naj nastopijo proti nameram pruske vlade in je pozval predsednika, naj ta čustva pri-javi na primernem mestu. In zastopniki vseh slovanskih strank so se pridružili temu obup-nem klicu proti nasilju, kakoršnega ne po-zna zgodovina človeške civilizacije. To je bila gotovo ena najlepših mani-festacij slovanske solidarnosti a ob enem tudi lekcija izlasti avstrijskim Pol-jakom. Sedaj vidijo, kje so jim resnični bratje, od kje jedino imajo pričakovati pomoči. Ali vidijo še nekaj drugega neizmerno važnega. Skupni odločni nastop vseh Slovanov v par-lamentu je izsilil od indolentne avstrijske diplo-macije korak, kakoršnega menda ne pozna še zgodovina avstrijske diplomacije. Avstro-ogrski poslanik v Berlinu grof Szegyen-Marich je posredoval na nemškem ministerstvu za vnanje stvari in je opozarjal grofa Bulowa na po-le-dice, ki bi mogle navstati za trozvezo vsled nemškega postopanja proti Poljakom; grof Bü-low je sicer baje odločno odklonil vsako po-sredovanje in je izjavil, da bo pruska vlada tudi vzlic najbolj prijateljskim opominom na-daljevala se svojo poljsko politiko. Ali dejstvo je, da je rečeni skupni na-stop Slovanov imel vspeh, ki ga moremo ozna-čiti nenavadnim, fenomenalnim in ki nam kaže kakova sila bi bilo avstrijsko Slovanstvo, ako bi bilo jedino v obrambi skupnih slovanskih interesov. Sedaj pa lahko vidijo Poljaki tudi koliko so grešili in kolike zamudili na škodo vsega Slovanstva in na svojo lastno škodo se svojim dosedanjim separatističnim in vsako so-lidarnost Slovanov zanikajočim postopanjem. Ako bi bili Poljaki vsikdar tako nastopati za Čehe in za Jugoslovane v tej polovici in za slovans-ke narodnosti v oni drugi polovici monarhije kakor so dosedaj nastopili za Poljake Slovani v dunajskem parlamentu, in ako bi bili izlasti v delegacijah uveljavljali svoj vpliv na vnanjo politiko v slovanskem smislu, kako ves drugačen bi bil danes ves naš po-ložaj: mi bi bili potencia, ki bi imponirala oblastnežem in so-vražnikom!

Ali še ni prepozno, še je čas! Poljaki naj se uvrste v kolo svojih bratov, ali od-ločno, brez pomislekov, — ter naj zaprejo za seboj vsa vrata, skozi kateri je prihajaj nanje upliv sovražnikov Slovanstva. Le takim skup-nim nastopanjem dosežejo, ali da barbari v Berlinu odnehajo, ali pa da se enkrat zruši tista nesrečna tvorba, ki je pravijo trozveza in ki po-menja dušečo politično moro za Slovanstvo. To bi bil gotovo dogo-dek svetovnega pomena, ki si ga moramo iz srca želeli vsi Slovani in z nami vse drugi svet, v kolikor je ugrožen od nenasitne ger-manske nacionalne požrešnosti.

V avstrijskem parlamentu je bil enkrat slovanski dan, ki nas glasno zove v — jedno vojsko. Potem bodo tudi Bülowi v Berlinu malce drugače govorili z avstrijskimi poslaniki.

Povišanje rekrutnega kontingenta za domobranstvo.

„Zeit“ poroča, da stopi ministerstvo za domobranstvo v kratkem pred zbornico s zahtevo, da se rekrutni kontingent za domo-branstvo poviša. Proračun za leto 1908 izka-zuje že 15.950 mož. Povišati bi se imel kontingent za 4000 mož. Zato se tudi prora-čun znatno poviša. Domobranski proračun iz-naša za bodoče 78.713.752 kron.

Dogodki na Hrvatskem.

Sklicanje hrvatskega sabora.

Iz Budimpešte javljajo, da je ministerski predsednik dr. Wekerle izjavil, da bo hrvat-ski sabor sklican najpozneje do 9. decembra, češ, da skupna vlada noče, da se v Hrvatski vlada protustavno.

O tej izjavi ministerskega predsednika se je več uglednih poslancev izrazilo, da je to sklicanje sabora v sedanjih okolnostih novo kršenje nagodbenega zakona. Sabor mora imeti časa za svoje razprave. Izključeno je, da bi v istem času zasedala oba zakonodajna zbora v Budimpešti in v Zagrebu, ko je na dnevnem redu skupnega državnega zbora toliko važnih skupnih predmetov. Najprej bi se torej moral spremeniti ta dnevni red.

Ministerski predsednik je prišel k pred-sedniku hrvatske delegacije dr. Medakoviću ter ga vprašal, kako bo hrvatska in srbska koalicija postopala pri otvoritvi sabora in v nadaljnjem delovanju. Dr. Medaković je na to odvrnil, da se mora koalicija o tem prej po-svetovati.

Nova hrvatska vlada.

Iz Budimpešte javljajo: Nova hrvatska vlada Georgijević, Kraljević in Vancas je de-finitivno propala. Vancas je odklonil, a Ge-orgijević in Kraljević noče ministerski pred-sednik dr. Wekerle.

Ljudska stranka in hrvatska kriza.

Iz Budimpešte poročajo: Členi ljudske stranke so na svoji konferenci zahtevali, da se hrvatsko vprašanje radikalno reši in to pod vsako ceno.

„Magyarország“ piše, da ima vlada že gotove vse načrte za rešitev hrvatske krize. Dr. Wekerle da pojde v soboto na Dunaj ter se bo v nedeljo javil za avdienco. V avdi-jenci bo poročal cesarju o političnem položaju ter mu predložil načrte za rešitev hrvatske krize.

Drobne politične vesti.

Romunski parlament je bil otvorjen v četrtek s prestolnim govorom.

Novi nemški poslanik na Du-naju. V četrtek je cesar vsprejel v na-stopni avdienci novega nemškega poslanika pl. Tschirskega.

Moravski deželni zbor bo skli-can na redno zasedanje, kakor javljajo z Du-naja, dne 5. januarja, da reši proračun za leto 1908.

Izseljenci se vračajo iz Ame-rike. Iz Cuxhavena poročajo, da je dospel tjakaj parnik „President Grant“ iz New-Yorka s 3400 izseljenci, ki se vračajo v do-movino. Pričakujejo tudi parnik „Pretoria“ z drugimi 2500 izseljenci.

Črnogorska skupščina. Kakor javljajo s Cetinja, je bila skupščina v četrtek slovesno otvorjena v navzočnosti kneza Ni-kole in vse njegove rodbine. V prestolnem govoru je knez omenil zadnjo zaroto, rekši, da je gotov ljubezni dežele. Goyor je bil vsprejet z navdušenim odobravanjem.

Grški proračun. Grški finančni mi-nister je predložil grški zbornici proračun za leto 1908. — Prihodki so proračunjeni na 130.038.429, stroški pa na 126.100.887 dra-hem. Finančni minister je izjavil, da bo po-vrnitev grških beguncev iz Bolgarske zahte-vala novih kreditov.

Dnevne vesti.

Umrla je sinoči pri Sv. Ivanu v 62. letu starosti gospa Ivanka Vatovec vdova po starotega deželnozborskega poslanca I. M. Va-tovec. Pokojnica je v zadnjih letih popolnoma oslepla. Pogreb bo jutri v nedeljo ob 3. uri popoludne. Lahka jej zemljica.

Iz sodne službe. Sodni adjunkt pri de-želnem sodišču v Trstu dr. Edvard Seitz je dobil naslov sodnega tajnika.

Razpisano je pri c. kr. deželnem sodišču v Trstu mesto kancelista XI. razreda oziroma oficijala X. razreda.

Načelnik generalnega štaba FML Conrad pl. Notzendorf je dospel včeraj zjutraj z Dunaja ter se je nastanil v hotelu Volpich.

Naše srednješolsko vprašanje. Iz Gradca smo prejeli:

Triglavani, zbrani na drugem rednem občenem zboru, odločno soglašajo z resoluci-jami praškega in dunajskega dijaštva ter pro-testirajo proti krivičnim nakanam vlade glede naših srednjih šol, kakor tudi obsojajo z ogorčenjem hinavsko stališče, ki je zavzema del slovanskih za-stopnikov vsled gole strankarske zaslepljenosti o stvari delitve I. državne gimnazije v Ljub-ljani.

Letošnje božične počitnice. Z ozirom na to, da je zadnji dan pred letošnjimi bo-žičnimi počitnicami, to je, 23. decembra, po-nedeljek, je naučni minister odredil, da se na tistih srednjih šolah, učiteljskih, obrtnih, trgo-vinskih in nantičnih šolah, na katerih se bo-žične počitnice prično redno 24. decembra, za-ključijo letos izjemoma redni pouk že v soboto, 21. decembra.

Družba sv. Cirila in Metoda — pa narodni davek. Živahno delovanje vodstva družbe Cirila in Metodija pozdravlja gotovo v veseljem vsak zavedni Slovenec. Vodstvo se zaveda svoje velike naloge, trudi se po vsej moči za dosego družbinih namenov, povsem logično je torej, da misli na „factotum“ na blagajno. Ako je odrekla blagajna, odreči mora še tako skrbno vodstvo, škoda pa trpi Slovanstvo. Razno blago se prodaja družbi v korist, narodni kolek, računski listki, razgled-nice (za božič in novo leto se že tiskajo) da-najajo družbi dohodkov, nabiralniki vspreje-majo vsak, tudi najmanjši dar, vse v prosveto našega naroda.

Potrebe pa se kažejo nove in večje, vod-stvo bi rado ustrezalo vsem. V ojačenje druž-bine blagajne je storilo družbino vodstvo še en korak dalje: nabirati narodni davek. Ko je vodstvo razglasilo ta novi vir družbinih do-hodkov, objavili so se nekateri rodoljubi na-ravnost družbi, drugi posamičnim funkcionar-jem, da so pripravljeni plačevati mesečno po 1 K narodnega daveka do preklica.

Imena teh plemenitih rodoljubov objav-ljali bomo v listih hvaležno jim priznavajoči njihovo požrtvovalno narodno mišljenje in jih staveči v posnemovalen zgled rojakom. Danes omenjamo rodoljube na Zidanem mostu. Tu stoji na čelu odlični naš mož g. Jos. Mohor-ko, kateremu so se pridružili takoj pričetkom častiti narodni davkoplačevalci: K. Štefin, J. Pipan, Ernest Vargazon, K. Sillich, A. Dor-rer, J. Jančar, Fr. Škerjanec, Ivo Striša, Ljudevit Strauss, Jos. Lauter, Drag. Pšenič-nik, Ant. Tručl, Iv. Legar in Ivo Petrak. V tej častiti družbi imamo raznih uradnikov in učiteljev, ki bodo pridruževali svojemu krogu vse okoliške narodno misleče rojake in bodo ustvarili iz malega semena veliko, krepko dre-vo narodnega življenja, ki bo čvrsta opora naši dični družbi. Rojaki! tu vam podajamo vzor rodoljubnih Slovencev; posnemajte jih pomenč besede našega Jurčiča: „Ne le, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan“.

Nabiralne pole narodnih davkoplačevalcev si je družba že nabavila, razpošilja jih zna-nimi naslovi zavednim rodoljubom, priporoča pa se, da se za te pole oglaš pri družbinem vodstvu naravnost vsi, katerim bi se pole ne uposlale, sami pa bi bili pripravljeno pridobi-

vati novih narodnih davkoplačevalcev. „Kdor se čuti Slovenca, mora simpatizirati z družbo sv. Cirila in Metodija“, rekel je govornik na veselici podružnice šentpeterskih v Ljubljani in — prav je govoril!

Slovensko akad. društvo „Ilirija“ v Pragi naznanja, da se vrši II. redni občni zbor dne 2. grudnia 1907 ob 8. uri v prostori-h Smichovske pivnice Zitna ul Kralj. Vино-gradi. Slovanski gostje dobrodošli!

Akademično društvo slovanskih agro-nomov „Kras“ si usoja naznaniti, da se vrši njega drugi redni občni zbor dne 2. XII. v lokalu restavracije „Holzer“ XVIII. Türkenschanzstr. 19 ob 7 uri zvečer.

Slovanski gosti dobrodošli!

Božične razglednice družbe sv. Ci-rla in Metodija. Družba sv. Cirila in Me-todija javlja širni slovanski javnosti, da se dru-žbine božične razglednice začno razpošiljati začetkom decembra. Naro-čila za te razglednice vsprejema le pisarna, in jih bo tudi pisarna razpošiljala.

Narodni kolek. Za družbo sv. Cirila in Metodija. Učiteljska tiskarna v Ljubljani je sklenila v svoji zadnji seji kolekovati svoja narodna pisma z narodnim kolekom. Posne-majte tudi drugi!

Vandalna demonstracija dne 13/9.

Junaki kamena pred sodiščem.

V včerajšnjem poročilu smo navedli izpo-vedbe nekaterih obtožencev radi nasilnih činov tekem demonstracije dne 13. t. m. Interesan-na je bila izpoved Cijaka, ki je trdil, da je slišal praviti že med shodom pred Delavskim domom, da „danes treba razbiti vse“. Držav-no pravdnstvo polaga na to izpoved veliko važnost, ker na podlagi iste dokazuje poprejš-nji sporazum.

Za nas interesantna je tudi izpoved ob-toženca Germeka, zapeljanega Slovenca, ki je bil aretiran pred kavarno „Balkan“, ko je tu razbijal okna. On seveda taji in pravi, da je gledal, kakor so drugi razbijali. Potem da so priskočili nekateri gospodje iz kavarne „Balkan“, pomerili proti njemu z revolverjem, nabili ga in potem izročili straži.

— Vse bi se ujelo, da ne bi bilo pri-če Gerbec, ki vas je videl zalučati kamen in jemati iz žepa nekoliko gruča.

Branitelj Laneve: — Recite mi, ali ste Slovenec?

— Da, gospod.
— Gojite sovraštvo do „Balkana“.
— Ne, gospod.
— Meni se zdi, da vas vežejo tam neke skupne koristi.

— Da, imamo tam posojilnico (!?)

Po izpraševanju obtožencev započelo je zaslišanje prič. Priče so večinoma natakariji in straže.

Med pričami se nahaja tudi Aleksander Gautsch, uslužbenec hotela „Balkan“, ki je potrdil, da je obdolženec Germek imel kame-nje pri sebi.

Gospodar kavarne „Specchi“, g. Carme-lich, pove o naskoku na goste sedeče pred omenjeno kavarno. On zanika da bi gosti bili provocirali demonstrante, med tem ko so ti-le brez razloga obsipavali goste z najostudnejši-mi psovskami. On trdi, da so mu demonstrantje tudi vkradili nekoliko robe.

Tudi Eldo Moretti, ki je sedel pred ka-varno, zanika, da bi kdo provociral demon-strante. Le pozneje se je reagiralo. Ravno tako tudi druge priče.

G. Ivan Kögl, lastnik kavarne „Balkan“ pravi, da so ga že prej svarili pred demon-stracijo in je radi tega opozoril svoj personal.

Še le potem je izvedel, da so mu šipe razbili in da so enega aretirali. Ta je bil Ger-mek, kateri je za trenotek zbežal a ki ga je g. Kögl potem zopet ujel.

— Je vam znano, da so našli kamenje v žepu tega individua.

— Pravili so mi ta oni, ki so ga bili po-prej ustavili.

— Koliko kamnov je imel v žepu?

— Tri, zdi se mi.

Priča predočuje velikost teh kamnov, pri-merjajoč jih z nekaterimi kamni iz bogate zbirke v sodni dvorani.

Pred.: Tudi ti kamni ne rasejo na uli-cab.

G. Kögl pove, da njegova osebna škoda znaša le 60 K, dočim gospodar hiše trpi ško-do 800 K.

— Bili so v nevarnosti vaši gostje v ka-varni.

Seveda, morali so zbežati v hodnik in na stranišče, da bi se ne izpostavili deževju ka-menja. Kasirka in natakariji so se poskrili pod mize.

— Kdo je pretepel Germeka? prša branitelj Laneve.

— Sokolisti, ki so prihajali ven iz telo-vadnice, ko je začelo bombardiranje.

Zaslišani so bili še drugi gospodarji ka-varni.

Tržaška mala kronika.

Hotel je, da mu občina da jopič. 32-letni težak Fran F., ki prenočuje na ljud-skem prenočišču v ulici Gaspere Gozzi, je bil šel predvčerajšnjim predpoludne v urad ob-činskega komisarja ga. Polli, ki ima nalogo, da razdeljuje mej ravne občane razno po-dpore. In Fran F. je zahteval, naj mu g. Polli da nakaznico za jopič. Gospod Polli ga pa predobro pozna in ve, da Fran F. dobljeni jopič proda in denar zapije, in zato ni hotel

dati mu zahtevane nakaznice. Na to je pa Fran F., ki je bil že jako pijan, rekel g. Polliju: "Ze dobro, se bova pa videla na cesti! Saj vem kje stanujete!" — In radi te grožnje ga je dal g. Polli aretovati.

Radi nevarnih groženj je bil predsinonim aretovan težak Virgilij C. Aretovati ga je pa dala Marija Sosič, stanujoča v hiši št. 12 v ulici di Crosada. Virgilij je namreč do minole nedelje stanoval pri Mariji Sosič. Minolo nedeljo je pa moral od tam, ker mu je Marija Sosič odpovedala stanovanje. In že tedaj je Virgilij grozil, da mora njo ali pa koga drugega spraviti s tega sveta. Reki "koga drugega", je mislil na Nikolaja Michelutti, ki je mesto njega prišel na stanovanje k Sosičevi. — Predsinonim je pa zopet in sicer po sili prišel v stanovanje Sosičeve in tam s težaskim kaveljnom grozil njej in Micheluttiju, ponovivši iste besede, ki jih je bil izrekel v nedeljo. Na to je pa Marija Sosič pozvala redarja in dala Virgilija aretovati.

Neznani tatovi. Maksimilijan Burlon, težak vrtke Rotter & Perschitz v ulici Commerciale št. 10, je prijavil včeraj na policiji, da mu je neznan tat predvčeršnjim predpoldne vkradel povišeno plaho (kakoršne so v rabi za pokrivanje vozov), vredno 56 K.

— Gospa Marija Afric, ki ima mirodilnico v ulici Conti št. 6, je prijavila, da ji je neznan uzmotič vkradel 3 jopiče, vredne 15 kron.

— Gospa Ana Marchet stanujoča v ulici Maolica št. 7, je prijavila, da so se predsinonim mej 7. in 8. uro, ko je bila doma le njena služkinja z otroci, neznani tatovi vtihotapili v njeno stanovanje in odnesli sveršnik, vreden 30, jopič vreden 14 in pa kos sukna, vreden 16 kron.

— V hlevu starbene vrtke Viviani & Gilberti v ulici della Pietà št. 17, so neznani tatovi vkradli par konjskih uzd, vrednih 28 kron.

Smešnica — Iz ciganskega življenja. — Cigan, ki je bil obsojen na smrt, je dobil vrč vina prej nego so ga imeli odvesti na vešala. Vrč mu je pal iz roke, a obsojenec je rekel malomarno: "Slabo znamenje, danes mi se gotovo pripeti kaka nesreča."

Koledar in vreme. Danes: Andrej apostol. — Jutri: I. adventna nedelja. — Temperatura včeraj ob 2 uri popoldne + 13° Cels. — Vreme včeraj: deloma oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: — Oblačno, spremenljivo. Slabi vetrovi. Temperatura mila. Sem ter tja jutraj megla.

Društvene vesti in zabave.

Današnji zabavni večer Slavjanske Čitalnice se začne ob 8½ uri zvečer in ne ob 8 uri, kakor je bilo naznanjeno v vabilih.

Odbor Dramatičnega društva v Trstu sklicuje v zmislu § 41. društvenih pravil izredno občno zborovanje članov na nedeljo dne 8. decembra t. l. ob 10. uri popoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Odstop t. č. odbora, poročilo tajnikovo in blagovnikovo.
2. Volitev novega odbora.
Kraj zborovanja se še določi.

Vsi igralci dram. društva so naprošeni, da se danes ob 8. uri zvečer gotovo udeležijo vaje za nedeljsko predstavo „Gospod Jakob“, kakor tudi glavne vaje s spremljevanjem orkestra, ki se vrši v nedeljo ob 9. uri jutraj.

Plesni odsek „Tržaškega Sokola“ naznanja da se vrše danes zvečer ob 9. uri plesne vaje pod vodstvom brata Umeka. Ples se „Moravska beseda“. Na zdar!

Za lastnike vinskih kleti in prodajalce vina. „Kmetijska družba za Trst in okolico“ opozarja lastnike vinskih kleti in prodajalce vina na novi vinski zakon od dne 12. aprila t. l. vsled katerega mora vsadko, ki ima vino na prodaj, imeti obešen od 1. decembra t. l. naprej na vidnem mestu v kleti, kjer se vino nabaja, iztis §§. 2 do 14. novega vinskega zakona in to pod strogo kaznijo. Nekaj izvodov tega zakona ima na razpolago zgorajmenjena družba, ki jih oddaja po 8 stot. za izvod. Oglasiti se je v družbini pisarni ulica Galati 12. II. nadstr. vsaki dan od 10—11 ure popoldne.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metodija na Greti priredi v četrtek dne 5. decembra „Miklavžev večer“ v prostorih „Konsumnega društva“ v Rojanu. Nastop Miklavža bo ob 6 uri zvečer za otroke otroškega vrta v Rojanu, ob 8 uri pa za odrasle.

Stariši, ki žele obdarovati svoje otroke naj prinesejo darila v otroški vrt, v tamošnji vrtnarici.

Darila za odrasle pa v „Konsumno društvo“ gostilničarju, več o tem v kratkem.

Češko slovenska mladina v Rojanu priredi svoj zabavni večer v korist podružnice družbe sv. Cirila in Metod. na Greti in Školski Matci v Pragi, v soboto dne 8. februarja 1908 in ne 2. februarja, kakor je bilo po pomoti javljeno v listu.

Rabljene pošne znamke se vedno nabira družba sv. Cirila in Metodija. Znamke je pošiljati franko naravnost na vodstvo tako prirezane, da ostane znamkin papir nedotaknjen. Družbenim malim prijateljem in prijateljicam se družba sv. Cirila in Metodja tudi priporoča, da ji pošiljajo stanjilni papir.

Naše gledališče.

Ljudska igra „Gospod Jakob“, ki se vpizori v nedeljo s petjem in godbo, se ne bo več igrala v letošnji sezoni. Sodeloval bo popolni orkester prof. Bettoschija, ki

bode tudi v premorih proizvajal bogat in krasen program. Naše občinstvo ne bo gotovo zamudilo te krasne predstave, za katero se ni vodstvo zbalo nikake žrtve.

Narodna delavska organizacija.

vpizori v nedeljo popoldne v gledališni dvorani rojanskega konsumnega društva krasno šaloigro „Cigani“. Sodelujejo pri isti izvrstne diletantske moči, člani N. D. O. Čisti dobiček je namenjen podpornemu zakladu N. D. O. Radi tega blagega namena in okusnosti igre se je nadejati najlepšega vspeha.

Vesti iz Goriške.

Iz Vrtojbe dne 27. 11. 07. Podružnica jugoslovanske soc. demokracije pri nas je nekaka specijali eta. Pod vodstvom nekega duševnega slabica, rešuje socialno vprašanje — s plesom, kajti v 14 dneh priredili so dva plesa. Da je bilo običajnega popivanja in krika. „bandiera rossa trionferà“, se umije: Socialistično društvo pri nas se rekrutira skoro iz samih mladičev; resnih mož ni zraven! Ta mladina pijančuje ter zapravlja trdo prisluženi denar, — sebi v kvar, občini v nadlego in v veliko žalost starišem.

Vodja tega društva, je bil pred leti krščanski socialist, potem liberalac in rad bi bil postal agrarec, ali ti so mu pokazali vrata, zato je postal soc. demokrat. Soc. demokraciji pač ni častitati na tej akviziciji. Da rogovili ta „vodja“ nad N. D. O., ki se ima zasnovati pri nas je samo ob sebi umevno. Ali dan plačila mu ne izostane! Mladeniči, ki poslušajo tega človeka, so obžalovanja vredni. Gospodu županu bi pa svetovali, naj tuke ples, ki so le na kvar zdravju in žepom, prepoveduje mladini.

Delavec.

Vesti iz Istre.

Občinske volitve v Rovinju. Na občinskih volitvah v Rovinju so v tretjem razredu propadli kandidati italijanske kamore.

Vesela vest iz dekanse občine. — Stariši za šolo godnih otrok podobine Rozar-Rizana so se mnogo let potegovali za samostojno šolo na Rižani, ker jim je bilo neprilčno in skoraj nemogoče pošiljati svoje otroke v 6 kilometrov oddaljeno šolo v Predloki, kamor so bili po stari „prepravični“ geometriji vsolani.

Dne 7. marca leta 1901 (!) so zadnjič po deputaciji, v kateri so bili pok. občinski odbornik Anton Miklavčič, vaški predstojnik Matija Šuber, nadžupan Iv. Mahnič in ud krajnega šolskega sveta, nadučitelj Iv. Kuret, izročili c. kr. dež. šolskem svetu v Trstu prošnjo za samostojno šolo na Rižani. Deputacijo je vodil zaslužni gosp. poslanec Matko Mandič najprej k tedanjemu c. kr. dež. šolskemu nadzorniku gospodu vitez u Klodiču in z njim vred k podnamestniku Schwarzu. — Temu je g. vitez obrazložil, da so mu krajevne razmere Rižanske doline in župnije Predloka dobro znane že iz njegovih nadzorovalnih let in da je več nego pravično, da se prošnji Rozar-Rižancev koj ugodi. Tedanji podnamestnik Schwarz je pripoznal upravičenost zahteve prosilcev, ali pristavil je: „To ne pojde tako hitro, ker je deželni odbor istrski določil odpreti vsako leto samo po tri nove šole v vsej pokrajini Istri. Ne kaže Vam torej drugega, nego potrpeti, da pridete na vrsto“. — (Govoril je v čisti slovenščini.)

S to „tolažbo“ je bila deputacija milostno odlovljena. Po tej presladki obljubi morali bi Rozar-Rižančani čakati najmanj 60 let, da pridemo „na vrsto“. Ali odtakrat dolej so se razmere znatno spremenile tako v Trstu, kakor v Poreču.

Po neutrudljivem prizadevanju blagorodnega c. kr. okrajnega nadzornika g. Henrika Dominca v Kopru, prejel je obč. odbornik na Rižani g. Mat. Šuber koncem oktobra t. l.

Trgovina s pohištvo Peter Jeraj Trgovina s pohištvo
ulica Vincenzo Bellini 13 ter vogal ulica Sv. Katerine
Pohištvo od navadne do najfineje vrste
in po jako nizkih cenah.

UMETNI ZOBJE
Plombiranje zobov.
Izdiranje zobov brez
= vsake bolečine
v zobarskem kabinetu
Dr. J. Čermák in G. Juscher
TRST
ulica della Cavoura šte. 13, II. nadst.

Fran Birs naznanja vsem svojim cenjenim gostom, da odpre dne 30. t. m. GOSTILNO ex GIRA DI, Piazza dell' Ospidale, vogal Pietà šte. 1. 1522

ODVETNIK
D. Henrik Krammer
je otvoril svojo pisarno
v ulici S. Antona šte. 1
III. nadstropje.
URADNE URE: od 9.—1. in od 5.—8.

Tovarna pohištva
Aleksand. Levi Minzi
ulica della Česa št. 46
ZALOGA:
Piazza Rosario št. 1
Katalogi načrti in proračuni
NA ZAHTEVO.

Zaloga to- in inozemskih vin, spirita in likerjev
in razprodaja na debelo in drobno
TRST. — JAKOB PERHAUC — TRST
Via dell'Acque šte. 6. (nasproti Kafe Centrale).
Več iz or francoskega šampanjca, penečih dezertnih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux, Bur gunder renskih vin, Mosella in Chianti. — Rum, konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec, slivovec in brinjevec. — Izdelki I. vrste, došli iz dotičnih krajev. Vsaka naročila se takoj izvrši. Razpošilja se po povzetju. — Ceniki na zahtevo in franko. — Razprodaja od pol litra naprej.

Hrvatska ali slovenska solidna družina brez otrok, ali največ z enim otrokom, dobi takoj stanovanje v pritličju lepe hiše. Stanovanje ima 2 sobi in kuhinjo (plin in voda v kuhinji) podstrešje in shrambo. Cena 28 kron mesečno. Oglasiti se je ulica Cecilia 14, pritličje.

ARISTIDE GUALCO Trst, ulica S. Servolo 2,
TOVARNA CEVI IN PREŠANIH PLOŠČ.
Ne boji se konkurence.

Samo za malo **BAZAR** v ul. Acquadotto
čas bo odprt vogal ul. del Toro
kjer se prodaja blago po neverjetno nizkih cenah.
Oglejte si, da se prepričate.

EDINA ZALOGA PO NIZKI CENI
ženskih in moških oblek
Giorgio Jess
TRST
ulica Barriera vecchia št. 15.
Ženska krila gl. 2, 2-50, 3-80, 5-50
Ženski jopiči 4-50, 6-50, 8-50
Ženski paletot 7-50, 9-50, 12-50
Mantilje, površniki, nepremočniki, bluze, tudi za deklice in otroke.

+

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je naša sestra in teta

Ivanka Vatovec roj. **Ravber**

udova pokojnega deželnozbornskega poslanca Iv. Mar. Vatovec

sinoči, previdena se svetotajstvi za umirajoče v dobi 62 let, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bo jutri v nedeljo ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, dvorec Ivanka št. 799 v župno cerkev pri sv. Ivanu in potem na pokopališče pri sv. Ani.

SV. IVAN, dne 30. novembra 1907.

Lucija Pekjerič roj. Ravber, sestra. Marija Ravber, nečakinja. Anton in Ivan Ravber, nečaki.

HOTEL BALKAN70 sob, elektr. razsvetljava, kfr. kopeli
Cena zmerna. Počasnaj & naj**HOTEL BALKAN**

nalog, naj nemudoma pripravi šolsko dvorano z vso opremo, ker da se ima tu koj odpreti enorazredna šola, za sedaj kakor podružnica one v Predloki. — Naši vrli vaški predstojniki podali so se koj in z veseljem na delo — in glej — v 15 dneh pripravljena je bila šola z vso opremo in stanovanjem za učno moč. Že dne 16. novembra je uradno nastopila svojo učiteljsko službo, a prišla na Rižano v ponedeljek dne 18. novembra naša prva učiteljica, veleizobražena in energična gospica Gizela Belinger. Joj, s kakšnim hrepenejem smo jo pričakovali. Na meji občine vsprejeli so jo gg. nadučitelj iz Predloke Fr. Ferjančič, gg. odbornika Mat. Šuber in Oblak z občani, učenci in — z domačo godbo. Gosp. nadučitelj Ferjančič in Mat. Šuber pozdravila sta gospico učiteljico v imenu prebivalstva preprijazno, godba je zasvirala „Naprej“ — in hajd mej sviranjem veselih koračnic na Rižano, ki je bila okrašena z mnogimi trobojnicami. — Tako spoštuje naše ukaželjno prebivalstvo svoje največje dobrotnike! — V gostilni konsumnega društva na Rižani bil je pripravljen priprost a razmeram primeren obed, med katerim so se izrekle zahvalne napitnice g. odborniku Šuberju, nadučitelju Ferjančiču in nadzorniku Dominico tu za njihovo prizadevanje in neumorni trud, da smo prišli do prepotrebne in toliko zaželjene šole. Čast jim in hvala!

Vsled te nepričakovane pridobitve vlada mej prebivalci Rozarja-Rižane neopisno splošno veselje. — Sedaj pa besedico Vam, starši šolskih otrok Rozarja-Rižane! Šola brez otrok bi bila nesmisel. Vi jih sicer imate nad 60, a skrbite, da bodo ti Vaši otroci obiskovali šolo vsak dan marljivo, redno in točno. Ne zadržujte med poukom otrok doma morda za pašo, nabiranje stelje itd. Ako ne boste otrok pošiljali redno in točno v šolo, Vam tudi se 100 učitelji ne bo nič pomagalo. Imeli bi le večkratno škodo: Otroci bi rasli v nevednosti, v svojo nesrečo in Vašo žalost, Vi bi morali vsled zamud plačevati občutne globe in vsled glob pridete v neprijeteljsko razmerje z učiteljstvom.

Torej, dragi Rižanci, otroke redno in točno v šolo, ne na pašo!! Ako se boste ravnali po tem dobrohotnem nasvetu, boste srečni Vi in Vaši otroci! | Tugomer.

Gospodarstvo.**Röntgenovi žarki med perutnino.**

Blizo San Franciska v Ameriki ima nek farmar z imenom Rudolf Spreckles ogromno množico perutnine, namreč okoli 20.000 glav. Spreckles je razvidel, da kokoši, ki ne neso, ne donesajo nikakega dobička, marveč mu celo povzročajo škodo. Ker mu pa pri takšni množici ni bilo mogoče zaslediti kokoši ki ne neso, mu je prišlo na um preiskati vse kokoši z Röntgenovimi žarki. V eni uri je bilo moči pregledati po 30—40 kokošij. Kokoši, pri katerih je bilo dokazano, da nimajo v sebi jajc, so se odločile za izkrmiljenje in prodajo, in gospod Spreckles se hvali, da mu na ta način njegova reja perutnine dokaj več vrže.

Slehnemu se seveda ni mogoče na ta način prepričati o vrednosti svojih kokošij, kar se tiče jajec, radi tega opozarja Prange v svoji knjigi o perutninini na naslednja znamenja. Kokoši, ki obilno neso, imajo greben temen, one, ki le slabo neso, pa bledordecast. Priporoča pa raztolčene lupine ter apnenasto tvarino sploh, da se nosečnost jajec s tem poveča.

Zadnje brzojavne vesti.**Francoska zbornica.**

PARIZ 29. Zbornica je na svoji predpopoludanski seji nadaljevala razpravo o proračunu vojne mornarice.

Štrajk železničarjev v Indiji končan.

KALKUTA 29. Štrajk železničarjev je sedaj popolnoma končan.

Portugalska.

LISBONA 29. — Po vsej deželi vlada sedaj mir.

MALI OGLASI.

Spalna sobica se odda takoj, ulica Giulia št. 3, vrata 16. 2546

Zemljišče na prodaj majhne in velike parcele cene zmerno. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1543

Operna pevka podučuje v petju. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1537

Dve sobe v ulici San Lazzaro št. 10, IV. deeno, sta za oddati pri slovenski družini, 2 sobi in ena postelja pripravna za kakega delavca. 1545

Gospodarsko društvo „Vrdela“ na Vrdeli priporoča slavnemu občinstvu dobro urejeno

gostilno ulica dello Scoglio št. 794.

Na razpolago ima tudi veliko dvorano, igre za kroglice itd. Toči se domače istrsko črno in belo vino. Kraški teran prve vrste. Domača kuhinja.

Za mnogobrojen obisk se priporoča **ODBOR**

Prodajo se se okna, velika okna z železjem in brez istega. Podiranje hiše. Borzni trg. 1535

Iščem vratarja krojača ali stražarja v pokoj, poročenega brez otrok. Dobi plačo in stanovanje. Oglasiti se v ulici Carducci 10, I. 1536

Proda se za za nizko ceno točilna miza z marmornato ploščo in dvema marmornatima vodnima rezervoaroma v jako dobrem stanu. Na ogled v žganjarji, Piazza Nuova I. 1512

Naravni med iz umnega čebelnjaka A. Stemberger v Dragi, prodaja „Mlekarna Hrušica“, ulica Geppa 19, tik „Narodnega doma“, v Trstu. 1520

Suhih gob le prve vrste kupimo približno 50 meter centov. Ponudbe blagovolite pošiljati z navedeno ceno in vzorec vred na udani naslov: V y d r o v a, tovarna hranil Praga VII. 1503

V prodajalnici zgotovljenih oblek in blaga za moške obleke I v a n S i m i c Trst, ulica Barriera 32 v hiši lekarnarje Picciola, sprejmejo se sedaj naročila za moške obleke in drugo potrebno za bližnje praznike Vseh Svetih n Božič proti naračunu in plačilu na obroke. 134

Prodajalna jestvin Ulica Industria 653 (vogal ul. Vespucci) TRST
Sveže blago. — Poštena cena. —

Patrizio Pittaro & Giovanni Bianchi

Avtorizovana delavnica za električne napeljave

TRST, Largo Santorio Santorio št. 5 v začetku ulice Farneto

Napeljava elektr. zvoncev, brzojavov, telefonov in strelodvodov.

Popolne napeljave električne luči.

Motori in električna vetrila. — Postavljanje svetilk itd.

Aparati baterije in potrebščine za električno zdravljenje.

Delo se izvršuje hitro in natančno. — CENE ZMERNE. — CENIKI ZASTONI.

V pekarni s prodajo sladčie in likerjev

M. Stoppar, Trst

ulica S. Giacomo št. 7 (Korzo) s podružnico v ulici Giuseppe Caprin št. 9 (ex ulica Erta)

najde se veliko izbero sladčie in vsak dan svežih

hlajenih bliskotov. Prepečenci (bliskoti) za ladije,

kakor tudi sveži kruh 4-krat na dan.

Velika zaloga tu- inozemskih vin in likerjev. — Telefon 1464.

12 finih porcelanastih krožnikov, 12 malih kristalnih krožnikov za compôte, 12 kozarcev, 6 japonskih podkozarcev, 6 nožev z belo kovino, 6 vilic z belo kovino, 6 žlic z bele kovine, 6 žličic z bele kovine, 1 posodico za milo, 1 držaj za žigice, 1 svečnik, 1 posodo za kavo, 1 posodo za čaj in 1 pepelnik, 72 komadov tedaj pošilja proti predplačilu K 10 (potom poštne nakaznice)

Bazar 33 in 49, Trst, ul. S. Nicolò 29

MLEKO

Tržaška tvrdka prvega reda želi stopiti v zvezo s kako mle-karno, katera bi zalagala to tvrd-ko z mlekom proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe v nemškem ali italijanskem jeziku na „Inzeratni oddelek Edinosti“ pod „MILCHABNAHME“.

PEKARNA in SLADČIČARNA

Dominik Milanič, Trst

ulica della Guardia št. 24

Prodaja: 3-krat na dan svež kruh, najfinejšo moko vsake vrste; vino v buteljkah in likerji.

Bogata zaloga specialne grenčice „TORERO“.

Proda se hiša z vrtom v Rojano blizu tram-vaja. Naslov se izve „Trattoria alla Stella“ na trgu Goldoni. 1538

Svoji k svojim!

Naznanjam P. N. slavnemu občinstvu da sem odprl

gostilno v ulici Rossetti 3

ter bom točil

izvrstna vipavska in druga vina

Priporočam se za obilno udeležbo

Leopold Škerbic.

Prodajalnice jestvin

Peter Peternel, Trst

ulica Giulia 76.

Prodaja: kavo, riž, testenine, sladkor, moko, maslo, milo, olje, sveže in suho sadje, kostanj, otrobi, sočivje itd

Poštne pošiljke na deželo od 5 kg naprej.

Jabolka in kostanj na drobno in debelo v vsaki množini

Vsaki dan sveže blago.

Giulio Reddersen

TRST, ulica Giosuè Carducci št. 23
TELEFON št. 813

Kirurško orodje, ortopedični aparati, Modere, umetne roke in noge, berglje, klini pasi, elastični pasi in nogovice elektroterapevtske priprave, aparati za inhalacijo.

SEKLADIŠČE potrebščin za kirurško zdravljenje. Potrebščine iz gumija in nepredirnega blaga.

Albert Faber

Zaloga gozdnih proizvodov in kuriva, tovarna za brezplinske brikete iz drvenega oglja, se priporoča v zalaganje

hrastovih in bukovih drv

priljubljenih za peč

angleškega in inozemskega svetlega premoga — brezplinskih briketov iz drvenega oglja: „BOULE“ (v veliki jajčasti obliki) za vsako kurjavo. — Zaradi komadi (v mali jajčasti obliki) za odprto ognjišče in likanje.

Naročbe, ki se izvrše točno, je nasloviti na tovarniško pisarno:

Trst — Via della Tesa št. 22

ali na naročilno pisarno v Trstu pri tvrdki

GIOV. ANGELI, ul. Vinc. Bellini št. 11

(nasproti cerkvi novega Sv. Antona).

Successori Antonio Malusa

CENTRALA: PODRUŽNICA:

Ul. Lazzaretto vecchio 15 Ul. Gelsi 1

Velika skladišča vina

strko in dalmatinsko vino, domače olje, žganje

desertna vina, šampanjec

Prosto na dom. Skladišča v oddaji.

FILIP IVANIŠEVIC

zaloga dalmatinskega vina

lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu

v ulici Valdirivo št. 17 (Telefon 1405)

kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All'Adria“ ulica Nuova št. 11 in „Al fratell dalmati“, ulice Zudecche št. 8, v katerih toči svoja vina I. vrste

Vsaka ekonomska družina

nakupi

VERMOUTH

v velikem skladišču v ulici San Nicolò 18

Buteljke „Reklam“ od 1 litra 55 krajcarjev.

Nepremjenjeni tip. — Znamka neprekosljiva.

TOVARNA TESTENIN

GIUSEPPE TREVISAN

Trst, ul. Molin a vento 3

SPECIALITETA testenin in Colonjaskih tortalin pripravljeno iz fine moke in jajc. — Sprejema naročila ter pošilja brezplačno v vsaki del mesta.

VELIKA ZALOGA

praznih buteljk

Trst, via delle Ombrelle št. 5

TELEFON 18-49

Guido e Ugo Coen

100.000 buteljk od šampanjca

za refošk

Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanje, bordeaux, rensko vino, konjak itd. VELIKA ZALOGA Buteljk od pol litra in 1 in pol litra. Damjane iz stekla opletene

Prevzamejo se dopošiljke na deželo.

Kupuje se razbito steklo vsake vrste.

Umetni

fotografični atelje

pri sv. Jakobu

ulica Rivo št. 42 (pritližje)

TRST.

Izvršuje vsako fotografično delo kakor tudi razglede posnetke, notranjost lokalov, porcelanaste plošče za spomenike, itd. itd.

POSEBNOST

Povečanje vsakater fotografije.

Radi udobnosti P. N. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu ali zunaj mesta.